

Melania Mikołajczyk

Klinika Chorób Wewnętrznych, Diabetologii i Farmakologii Klinicznej, Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Sprawozdanie z *XI Robert Turner Clinical Research Course* w Oksfordzie

Report from the XI Robert Turner Clinical Research Course in Oxford

W dniach 24–28 marca 2014 roku w Oksfordzie odbył się już po raz jedenasty prestiżowy *Robert Turner Clinical Research Course* organizowany przez Europejskie Towarzystwo do Badań nad Cukrzycą (EASD, *European Association for the Study of Diabetes*). W kursie wzięło udział 18 młodych lekarzy, naukowców zarówno z Europy, jak i odległych zakątków świata chcących poszerzyć swoją wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia badań klinicznych. Byłam jedyną kursantką z Polski, co było dla mnie dużym wyróżnieniem. Zajęcia odbywały się w *Oxford Centre for Diabetes, Endocrinology and Metabolism* (OCDEM) na terenie *Oxford Radcliffe Hospital*.

Do Oksfordu przybyliśmy w niedzielę 23 marca, w przeddzień kursu. Zostaliśmy zakwaterowani w urokliwym, liczącym prawie pięć wieków *Corpus Christi College*, gdzie od razu poczuliśmy wyjątkową, akademicką atmosferę miejsca. Po południu miejscowa przewodniczka zabrała nas na spacer po Oksfordzie szlakiem kolegów, bibliotek, kaplic i skwerów. Po fascynującej wędrowce udaliśmy się na powitalną kolację do włoskiej restauracji prowadzonej przez znanego angielskiego kucharza i celebrytę Jamie Olivera. W końcu mieliśmy czas na bliższe poznanie i podzielenie się pierwszymi wrażeniami.

Adres do korespondencji:
 lek. Melania Mikołajczyk
 Klinika Chorób Wewnętrznych,
 Diabetologii i Farmakologii Klinicznej
 Uniwersytet Medyczny w Łodzi
 e-mail: melania.mikolajczyk@umed.lodz.pl
 Diabetologia Kliniczna 2014, tom 3, 3, 131–133
 Copyright © 2014 Via Medica
 Nadesłano: 4.06.2014

Przyjęto do druku: 27.06.2014

W poniedziałek 24 marca od razu po śniadaniu udaliśmy się do OCDEM, gdzie zostaliśmy życzliwie przywitani przez Pana Profesora Davida Matthews i Panią Doktor Anne Clark. Każdy z nas został poproszony o przedstawienie się oraz opowiedzenie o swoich zainteresowaniach — żeby nie było zbyt przewidywalnie — pozamedycznych. Po krótkim wstępie zabraliśmy się do pracy. Profesor Matthews przeniósł nas w świat liczb i wykresów. Po szybkim sprawdzeniu naszych wiadomości z podstawowych pojęć i terminów stosowanych w statystyce zabraliśmy się do obliczeń. Zadanie nie należało do najprostszych, gdyż nie mogliśmy korzystać z kalkulatorów ani komputerowych programów statystycznych, mieliśmy do dyspozycji tylko kartkę i długopis. Następnie ćwiczyliśmy dobór właściwych metod statystycznych do opracowania wyników badań i jak prawidłowo interpretować wyniki. Byliśmy pod dużym wrażeniem, jak można w interesujący i przystępny sposób wyklądać statystykę. Ciekawym warsztatem prowadzonym przez Doktor Clark była nauka przygotowywania publikacji. Pani Doktor zwracała szczególną uwagę na rzetelność i uczciwość prezentowanych wyników, bezwzględne zgłaszanie konfliktu interesów, zabezpieczanie danych źródłowych, nowatorstwo pracy i użyteczność wyników. Podczas warsztatów recenzowaliśmy wybrane artykuły naukowe, wskazując ich mocne i słabe strony. Uczyliśmy się, jak w gąszczu publikacji wybierać najbardziej wartościowe prace. Kolejnym wyzwaniem było przygotowanie modelu eksperymentalnego działania receptora błonowego przy użyciu rur, wiader, kulek i taśmy. Celem zadania było zaplanowanie doświadczenia oraz wykonanie precyzyjnych, powtarzalnych pomiarów. Szybko uświadomiliśmy sobie, że sprawna praca w grupie, podział obowiązków i wymiana pomysłów dają oczekiwane efekty. Wieczorem,

po smacznej kolacji w *Corpus Christi College*, został zorganizowany „Wieczór Międzynarodowy”, podczas którego przedstawialiśmy interesujące zagadnienia z historii, kultury oraz kuchni naszych krajów. Mogliśmy poznać, jak ubierają się mieszkańcy Kamerunu, obejrzeć zdjęcia z odległej Sri Lanki, posmakować węgierskiego salami czy belgijskich czekoladek. Gościem honorowym spotkania był Pan Profesor Matthews, alumn *Corpus Christi College*, który przybliżył nam historię miejsca i opowiedział o kształceniu uniwersyteckim w systemie kolejalnym. Tego wieczoru nie zabrakło również dużej dawki humoru przy dowcipach niczym ze skeczów Monty Pythona.

Następnego dnia, we wtorek, w OCDEM czekały nas nowe zadania. Uczyliśmy się, jak w sposób profesjonalny, przejrzysty, a przede wszystkim interesujący prezentować wyniki badań podczas konferencji naukowych. Otrzymaliśmy wiele praktycznych wskazówek, jak przygotować prezentację multimedialną i jakich błędów powinniśmy unikać. W trakcie kolejnych warsztatów dyskutowaliśmy o zastosowaniu narzędzi genetycznych we współczesnej diabetologii. Wysłuchaliśmy wykładu na temat diagnostyki cukrzyc monogenowych oraz badań genetycznych w poszukiwaniu związku między cukrzycą a nowotworzeniem. Po południu zostaliśmy podzieleni na pięć grup i rozpoczęliśmy najważniejszą, ale i najtrudniejszą część kursu. Zadaniem było przygotowanie hipotezy badawczej, protokołu badania, przeprowadzenie doświadczenia, analiza danych, napisanie streszczenia i prezentacja wyników. Warto podkreślić, że na realizację projektu mieliśmy zaledwie 24 godziny! Było to dla nas ogromne wyzwanie, gdyż musieliśmy starannie zarządzać czasem i umiejętnie dzielić obowiązki w zespole. Wieczorem, kiedy udaliśmy się na kolację, wszyscy byli tak podekscytowani projektem, że nie było rozmów na żaden inny temat, wszyscy nie mogliśmy się doczekać następnego dnia.

W środę skoro świt udaliśmy się do OCDEM na Oddział Badań Klinicznych, aby przeprowadzić eksperymenty. Tematy badawcze były bardzo zróżnicowane — ocena wpływu natężenia wysiłku fizycznego, jogi, picia kawy, diety typu *fast food* oraz tradycyjnej na wybrane parametry metaboliczne. Uzyskane wyniki poddaliśmy analizie, interpretacji, po czym przygotowaliśmy pisemnie streszczenia zgodnie z wytycznymi EASD. Podczas zaaranżowanej minikonferencji przedstawiliśmy ustnie, z pomocą prezentacji multimedialnych, wyniki badań. Gremium profesorskie doceniło nasze wysiłki, jednakże nie zabrakło słów krytyki oraz cennych uwag.

W tym dniu mieliśmy również zaszczyt wziąć udział w gościnnym wykładzie Pana Doktora Matthew Wintle, wieloletniego kierownika zespołu badań klinicznych

nad eksanatydem i amyliną. Doktor entuzjastycznie przybliżył historię wyizolowania naturalnego eksanatydu ze śliny jadowitej jaszczurki *Gila monster* żyjącej na terenie Stanów Zjednoczonych i Meksyku. Na tym przykładzie doktor przestawił długoletni proces od odkrycia nowego leku do wprowadzenia go na rynek farmaceutyczny. Po południu zdobywaliśmy informacje na temat źródeł finansowania badań oraz pisania wniosków o granty naukowe. To był pracowity, ale i niezapomniany dzień.

W czwartek, 27 marca udaliśmy się do *Harris Manchester College*, aby uczestniczyć w kursie Dobrej Praktyki Klinicznej (*Good Clinical Practice*). Uczyliśmy się o międzynarodowych standardach etycznych i naukowych dotyczących planowania, prowadzenia, dokumentowania i ogłaszania wyników badań prowadzonych z udziałem ludzi. Musieliśmy przyswoić dużą dawkę informacji, a na koniec dnia nasza wiedza została sprawdzona testem. Wykładowcy jednak umiejętnie podzielili materiał na mniejsze sekcje, a w przerwach rozwiązywaliśmy angielski Pub Quiz i zajadaliśmy słodkości. Okazało się, że „nie taki diabeł straszny, jak go malują”.

Wieczorem zostaliśmy zaproszeni na koktajl oraz uroczystą, serwowaną kolację w *Corpus Christi College*, na którą przybyli wszyscy nasi wykładowcy. Gościem honorowym była Pani Doktor Jennie Turner, wdowa po wybitnym lekarzu i pionierze badań klinicznych w diabetologii, Profesorze Robercie Turnerze. Mieliśmy wyjątkową możliwość na nieoficjalne rozmowy z wybitnymi postaciami świata diabetologicznego, a wszystko to odbywało się w pięknych wnętrzach, przy wykwinnym jedzeniu i winie. Atrakcją wieczoru było ogłoszenie najlepszego projektu badawczego prezentowanego w dniu poprzednim. Okazało się, że każda grupa była równie dobra, a w nagrodę otrzymaliśmy specjalne dedykacje, nagrody oraz pamiątkowe dyplomy.

Podczas naszego ostatniego dnia w OCDEM wysłuchaliśmy znakomitego wykładu wygłoszonego przez Pana Profesora Rury'ego Holmana na temat dużych i ważnych badań w historii diabetologii, a także tych, na których wyniki wszyscy z niecierpliwością oczekujemy (m.in. CANVAS, TOSCA, ACE, GLINT). Następnie wzięliśmy udział w debacie na temat moralnych aspektów badań klinicznych. Razem z etykami omawialiśmy przypadki m.in. włączania do badań klinicznych pacjentów onkologicznych.

Kurs zakończył się spacerem po OCDEM, podczas którego zwiedzaliśmy oddziały, przychodnię, sale operacyjne, laboratoria oraz wielkie archiwa dokumentacji uczestników badań klinicznych, m.in. UKPDS. Byliśmy pod wrażeniem rozmiarów centrum, w którym pracuje ponad dwa tysiące osób. Po spacerze nadszedł czas, aby

Uczestnicy: Eric Balti Vounsia (Kamerun/Belgia), Koen van Beers (Holandia), Annelies Brouwer (Holandia), Caterina Conte (Włochy), Orsolya Hadarits (Węgry), Morten Hansen (Dania), Jonida Haxhi (Albania/Włochy), Susanna Lallukka (Finlandia), Teresa Mezza (Włochy), Melania Mikołajczyk (Polska), Soumavo Mukherjee (Indie/Ukraina), Caterina Policola (Włochy), Sebastian Schmidt (Niemcy), Chandrama Shrestha (Nepal/Chiny), Sandra Singh (Serbia), Dilanka Tilakaratne (Sri Lanka), Lennart Tonnejck (Holandia), Udai Wijetunga (Sri Lanka)

się pożegnać. Już od rana wszyscy uczestnicy byli trochę smutni i małowólni. Nie było to jednak związane z typową angielską pogodą czy zmęczeniem. Przykro nam było, że kończy się kurs, który okazał się niezapomnianą przygodą, doświadczeniem i lekcją przyjaźni.

Podziękowania

Chciałabym podziękować Pani Mary Hata za ogromne zaangażowanie w organizację kursu i opiekę nad uczestnikami w trakcie pobytu w Oksfordzie. Pragnę również wyrazić wdzięczność *Corpus Christi College*,

Harris Manchester College i OCDEM za gościnność i prawdziwą, akademicką atmosferę. Szczególne podziękowania kieruję do Pana Profesora Davida Mathews, Pani Doktor Anne Clark, Pana Profesora Stephena Gougha oraz wszystkich znakomych wykładowców za dzielenie się z nami swoją wiedzą, doświadczeniem oraz entuzjazmem. Pragnę serdecznie podziękować opiekunowi mojej specjalizacji i doktoratu Panu Profesorowi Józefowi Drzewoskiemu za zainspirowanie mnie tematyką kursu, dodanie odwagi i umożliwienie wyjazdu oraz za ogromne wsparcie naukowe jak zawsze przekazywane z pasją.